

Klinische paden in de gezondheidszorg, een kennismaking

Het gebruik van klinische paden is actueel. Deze aandacht is niet verwonderlijk. Omwille van de toenemende complexiteit wordt de individuele arts-patiëntrelatie meer en meer omgeven door een netwerk van specialisten en zorgverstrekkers, die zowel op verschillende momenten als op verschillende plaatsen participeren in het zorgproces.

Definiëring en afbakening

'Het klinisch pad is een verzameling van methoden en hulpmiddelen om de activiteiten in het multidisciplinair en interprofessioneel team op elkaar af te stemmen en taakafspraken te maken voor een specifieke patiëntenpopulatie.' Klinische paden beschrijven alle activiteiten die nodig zijn om voor een bepaalde patiëntengroep, binnen een bepaald tijdskader, vooraf beschreven resultaten te behalen.

Heel concreet: wie doet wat wanneer. Het is een soort stappenplan dat het totale zorgproces van een patiënt beschrijft. Een zorgproces dat buiten het ziekenhuis kan beginnen of eindigen. Een klinisch pad kan gebruikt worden bij de organisatie van een zorgprogramma.

Het succes is vooral afhankelijk van commitment van de leiding van de organisatie (top-down) en het eigenaarschap van de basis (bottom-up ownership). Het is essentieel de veranderingsprocessen te faseren en vanaf de eerste fase de belangrijkste teamleden te betrekken bij dit proces.

Afstemmingsproblemen

De tijd voor in een ziekenhuis wordt steeds korter. Dit vergt een goede organisatie en communicatie met de patiënt en de betrokken disciplines. Een klinisch pad is een hulpmiddel om de benodigde zorg precies te omschrijven en de communicatie zowel inter- als multidisciplinair te verbeteren.

Aandacht voor afwijkingen

Een belangrijk voordeel aan het werken met klinische paden is het rapporteren van de afwijkingen. Routinehandelingen van alle dag worden niet meer opgeschreven. Alleen wanneer er variaties zijn op de zorg, worden deze omschreven in een variatierapport.

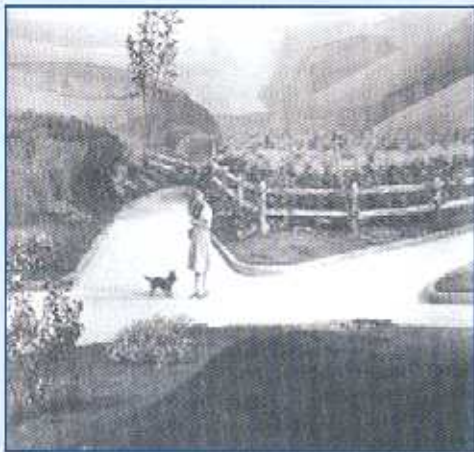
Multidisciplinair

De kracht van een klinisch pad ligt in het feit dat het multidisciplinair ontwikkeld wordt. De ontwikkelingsgroep dient multidisciplinair samengesteld te zijn. Het klinisch pad zorgt ervoor dat de verschillende zorgaspecten effectiever en efficiënter op mekaar worden afgestemd.

Ontwikkeling van klinische paden

Het succes van de implementatie hangt grotendeels af van 3 factoren:

- 1) de mate waarin het team en de organisatie in het proces worden betrokken.
- 2) de mate waarin een helder klinisch concept in de systemen van de organisatie wordt verankerd.
- 3) de mate waarin op een systematische wijze het veranderingsproces, Plan - Do - Check - Act cyclus wordt aangepakt.

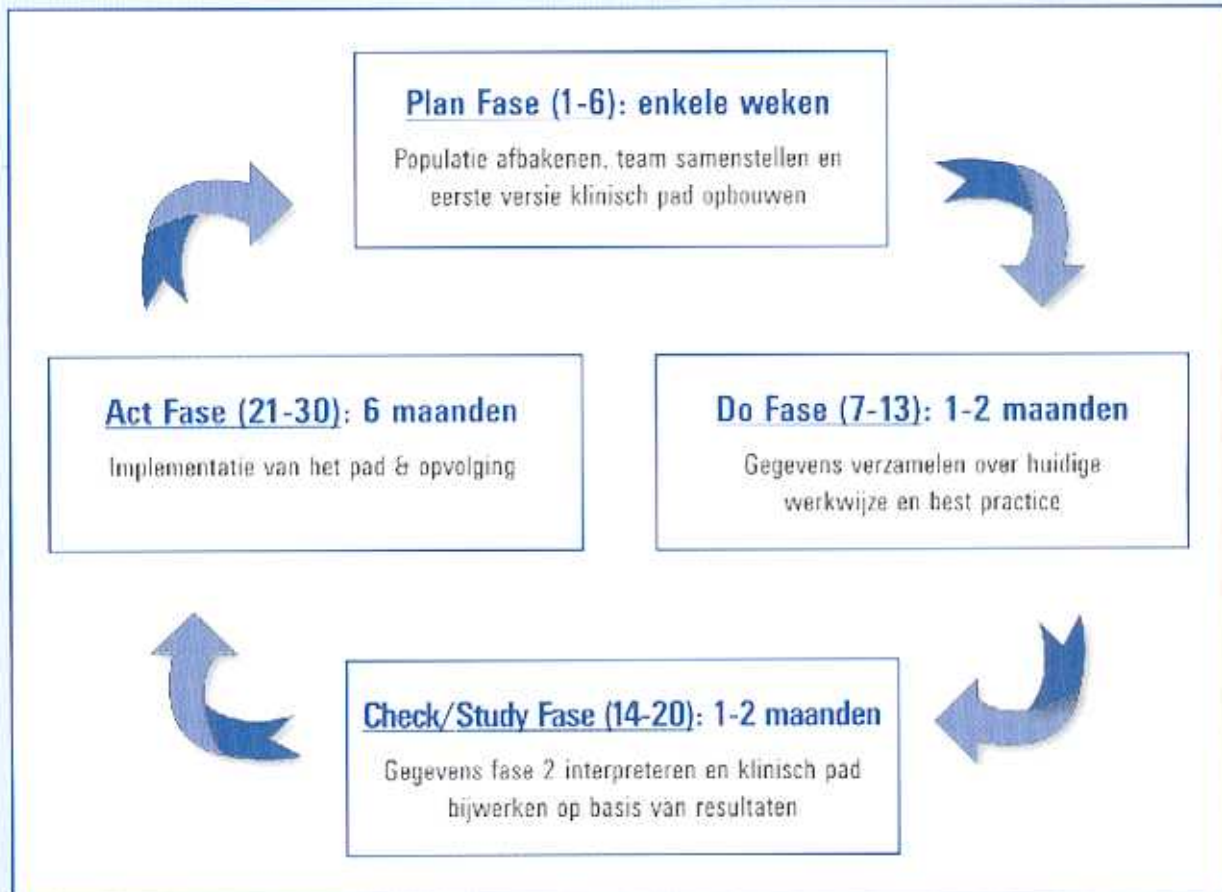

'Just follow the yellow brick road'
(Wizard of Oz)

Stappenplan voor invoering

P-D-C-A-cyclus van het klinisch pad
30-stappenplan

Verbeteren zorgorganisatie

Een klinisch pad is meer dan alleen een papieren blad met activiteiten. Een belangrijke factor hierbij zijn de wachttijden voor onderzoeken of operaties die voor het ziekenhuis gelden op de verschillende afdelingen.

Dynamisch

Een klinisch pad is dynamisch. Nieuwe inzichten kunnen er snel in verwerkt worden. Het is belangrijk dat de beheerders van de paden alert zijn voor deze ontwikkelingen. De procedures en guidelines die deel uitmaken van het klinisch pad, moeten op gezette tijden getoetst worden aan hun relevantie.

Extra voordelen

Het klinisch pad laat snel zien wat al gedaan is bij een patiënt en wat nog moet gebeuren. Het biedt daarom structuur aan bijvoorbeeld studenten verpleegkunde en nieuwe medewerkers, die zo sneller overzicht krijgen van de activiteiten rond een patiënt.

Netwerk Klinische Paden

Het Netwerk Klinische Paden (NKP) werd in 2000 door het Centrum voor Ziekenhuis- en Verplegingswetenschap (KU Leuven) opgestart en medio 2004 participeren 75 Belgische en Nederlandse ziekenhuizen, revalidatiecentra en thuiszorgorganisaties. Wij zijn sinds een jaar aangesloten en ik ben als coördinator klinische paden aangesteld.

Literatuur

- Vanhaecht K, Sermeus W, Vleugels A, Peeters G. Ontwikkeling en gebruik van klinische paden (clinical pathways) in de gezondheidszorg. Tijdschrift voor Geneeskunde 58:1542-1551, 2002.
- Sermeus W, Vanhaecht K. Wat zijn klinische paden? Acta Hospitalia 3:5-11, 2003.

Bert Appermans